

TOM CRUISE

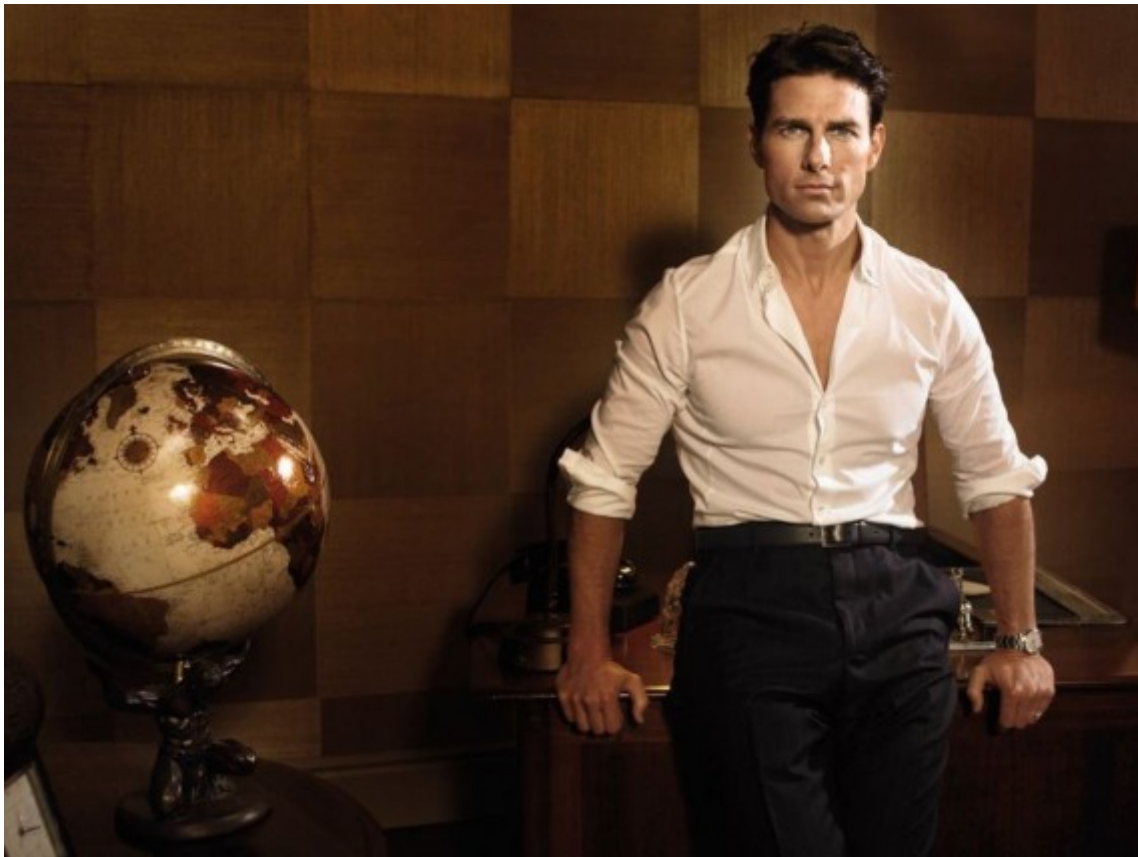
Főoldal

2015. május 14. csütörtök 18:00

Dr. Papp-Váry Árpád Ferenc további írásai

Filmrajongó, Közönség

Tom Cruise „Valkúr” című filmjében a sokáig szépfiúnak, majd szuperhősnek beskatulyázott színész ismét bizonyította, hogy korunk egyik legsokoldalúbb színésze. Rengeteg arca van, amit a nemrégiben róla megjelent két könyv, Andrew Morton és Iain Johnstone munkája is tanúsít. Tom Cruise kétségtelenül korunk egyik legnagyobb színésze. Még csak 31 éves, amikor „A cég” című film előzetesében csak az ő neve szerepel – pedig rajta kívül játszott még a moziban Gene Hackman is. A Forbes üzleti magazin felmérései szerint –, Cruise a világ leghíresebb embere.

A filmszakmában a „100 milliósok” körébe sorolják – vagyis, amihez a nevét adja, az minimum 100 millió dollárt hoz a konyhára. Ugyanakkor Oscart (egyelőre) nem – úgy tűnik, a Filmakadémia a nézőkkel szemben nem igazán tartja sokra Cruise teljesítményét. Barry Levinson, az Esőember rendezője szerint ennek megvan a maga oka: „Tom hátrányos helyzetben van. Olyan jóképű, hogy emiatt alábecsülik képességeit.”

Első szerepeiben ez a jóképűsége tette naggyá: a „Végtelen szerelem” Zeffirelli-filmben mindössze egy farmershortban jelent meg, míg első főszerepében a „Kockázatos üzlet” leghíresebb jelenetében egy ingben és alsónadrágban táncolt. De a „Koktél” vagy „A pénz színe” is híres mosolyára épült, ahogy első „hős” mozijában, a „Top Gun”-ban is fontos szerepet kapott, hogy megmutassák kidolgozott testét a zuhanyozóban.

De ha megnézzük későbbi filmjeit, azt látjuk, hogy az egyik, ha nem a legsokoldalúbb színész. Játszott már visszataszító sportügynököt („Jerry Maguire – A nagy hátraarc”), gonosz vámpírt („Interjú a vámpírral”), nőgyűlölőt („Magnolia”), nyomorék vietnami veteránt („Született július 4-én”), örültet („Vanília égbolt”) vagy kíméletlen bérgyilkost is („Collateral – A halál záloga”). Mi több, a legkorábbi filmjeitől eltekintve nemcsak színészként funkcionál. Már 24 évesen részt vett a „Top Gun” előkészítésében, a párbeszédtek szövegétől, a szereposztáson át a vágásig. A „Mission Impossible”-lel aztán elindította produceri karrierjét – a bevétel minden egyes dollárjából 17 cent-öt gazdagította. És a film első része 456 millió dollárt hozott csak a mozikban, VHS és DVD-eladások nélkül!

De miért pont Tom Cruise volt alkalmas erre? Talán mert mindent akkora lendülettel csinál az életben – elég csak megnézni a vele készült interjúkat. Fiatalkorára úgy emlékszik vissza: „– Ha egy fagyaltosnál dolgoztam – és rengeteg fagyizóban dolgoztam –, két hétig én voltam a legjobb, azután otthagytam vagy kirúgtak, mert már untam.” Amikor 18 évesen Hollywoodba költözött, minden pénzét arra tette félre, hogy kitanulja a színészi mesterséget – inkább a legolcsóbb hotdogot és rizst ette, és egy darab matrac volt a szobája, de a kurzusokra és válogatásokra eljárt. Dustin Hoffmann azt mondta róla: „Olyan, mint egy karácsonyfa. A feje búbjától a talpáig ég.” Nicole Kidman, korábbi felesége pedig úgy fogalmazott: „Olyan, mint egy hatalmas hőerőmű. Betölti a helységet. Hihetetlen férfi, aki teljesen biztos magában és abban, amit akar.”

Cruise olyan adrenalinnal él, mint kevés emberi lény. Maga csinálja akciójeleneteit. Ejtőernyőzik. Professzionális szinten tud versenyautót vezetni. Utasszállító gépet és helikoptert irányít. Akik dolgoztak vele, azt mondják, csak ül és figyel, aztán egyszerre megcsinálja. Hihetetlenül gyorsan ragad rá minden. Elsőre hallásra megdöbbentő, de „A pénz színe” című biliárdos filmben egyetlen lökést leszámítva mindent ő kivitelezett. És a rendező, Martin Scorsese visszaemlékezése szerint azt is meg tudta volna csinálni, ha van még két nap. De nemcsak gyorsan tanul, hanem rengeteget tanul. Iain Johnstone könyve jó pár példán keresztül mutatja be ezt a folyamatot, ami rámutat a színészi mesterség lényegére is. Az imént említett „A pénz színe” című filmre edzve például napi tizenkét órát biliárdozott különböző New York-i szalonokban, és a korábbi világbajnokkal, Mike Siegellel gyakorolt. Első komolyabb filmje (de még nem főszerepe), a „Takarodó” forgatása előtt 45 napra a Valley Forge katonai akadémiára költözött, ahol a kadétokkal együtt lakott, evett-ivott, illetve ugyanazon a kiképzésen esett át, mint ők.

A „Túl az Operencián” forgatása előtt rengeteget lovagolt, hogy hiteles legyen, ezen kívül két dialektustanára is volt. Az egyik az ír kiejtésre oktatta, a másik pedig arra, hogy mindez érthető legyen az amerikai nézők számára.

A „Jerry Maguire – A Nagy hátraarc” elkészítése előtt két hónapot töltött kutatással, beszélgetett sportmenedzserekkel, nézett meg erről szóló filmeket és olvasott el ilyen könyveket.

Az „Interjú a vámpírral” mozira készülve drasztikus diétába fogott, megtanult zongorázni, és elutazott Párizsba, ahol éjszakánként látogatta a múzeumokat, galériákat, mint a vámpírok.

Az „Eszőember” forgatása előtt Dustin Hoffmannal savant betegeket és savant autistákat kerestek fel, hogy hitelesen lehessen mindezt érzékeltetni majd a filmvászonon.

Spielberggel közös első filmje, a „Különvélemény” megtervezése előtt egy speciális hétvégét tartottak, ahol híres politikusokkal, futurológusokkal, professzorokkal, építészekkel vitatták meg, milyen lesz a világ 2054-ben.

A legtöbb előzetes munkát azonban talán a „Született július 4-én” és „Az utolsó samuráj” igényelte. Előbbi forgatása előtt a rendező kéthetes újonckiképzésre küldte a szereplőket, ahol lövészárkot ástak, majd abban is aludtak. De a vietnámi háborús jelenetekhez képest a későbbi hadirokkant eljátszása még nagyobb elhivatottságot követelt. A történet ihletőjét, Ron Kovic-ot úgy sikerült Tom Cruise-nak meggyőznie, hogy amikor autójával megérkezett, abból egy kerekesszékebe préselte magát, aztán együtt gurultak el vásárolni. Cruise a szerepre készülve állítólag még otthon is tolószékekkel közlekedett.

A másik említett filmre, az „Utolsó samurájra” pedig úgy emlékszik vissza: „– Nyolc hónapot dolgoztam azért, hogy hiteles legyek a filmben. Megtanultam kendőzni, kardozni, az összes japán harcművészetet, a fegyverfogatás minden lehetséges módját. Nemcsak jól kellett lovagolnom, de meg kellett tanulnom lóháton harcolni. Japánul tanultam. Úgy éreztem, valóságos lelki és fizikai átváltozáson mentem keresztül”. Megérte, mert „Az utolsó samurajt” a helyiek is elfogadták, sőt Japánban minden idők legsikeresebb filmje lett.

2006-ban Cruise a Forbes magazin leghíresebb emberek rangsorában az első helyre került. Ugyanakkor a felmérések azt is mutatták, hogy bár híresnek híres, de kedveltsége az elmúlt években csökkent, különösen a nők körében vesztett népszerűségéből.

Mi több, legtöbb bevételt hozó filmje: „A világok harca” óta igazi kasszasikerben nem játszott (a „Trópusi viharban” nyújtott pár perces komédiázástól eltekintve). Bár a „Valkűr” most az lehet: Amerikában a 4. helyen nyitott, Németországban pedig több héten át ez volt a top mozi.

Mindennek ellenére Cruise-ról egyre ritkábban jelenik meg olyan írás, ami csak színészi és produceri teljesítményéről szólna – helyette a szcientológiához való kapcsolatát emelik ki. Ezt persze elsősorban magának köszönheti: nagyon sok interjúban ő maga hozta fel a témát, talán túlzott hevülettel is.

Érdekes megnézni a két, magyarul is megjelent könyvet Cruise-ról: míg Iain Johnstone műve („Tom Cruise – Színház az egész világ”) leginkább a színészi életéről szól, addig Andrew Morton „Tom Cruise – Nem hivatalos önéletrajz” című könyve legalább annyira szól a szcientológiáról is. A sokszor már-már összeesküvés regényre

hasonlító utóbbi mű szerint Cruise még azt is előírta, hogy aki interjút akar vele készíteni, a nap nagy részét töltsen a Los Angeles-i Szcientológia templomban a vallás tanulmányozásával.

Bárhogy is, az tény, hogy sok korábbi kapcsolata megszűnt: Pat Kingsleyt, korábbi pr-esét például saját, szcientológus nővérére cserélte le. A Paramount Filmstúdió azért bontott szerződést, mert Cruise hittérítő tevékenysége ártott a filmeknek és a sztár túl sokba került. A sztártól sok egykori rajongója is elfordult, így a Mission Impossible harmadik része már korántsem volt akkora siker, mint az első kettő. Mindennek ellenére Cruise továbbra is korunk egyik, ha nem a legnagyobb színésze. És érdekes elgondolkodni azon, hogy mi történt volna, ha annakidején elfogadja a felajánlott többi szerepet: a „Ponyvaregényt” vagy a „Tisztességtelen ajánlatot”.

Utolsó frissítés: 24th május, 2015, 7:35 DE.

Cimkék: Andrew Morton, Forbes magazin, Iain Johnstone, Pat Kingsleyt, szcientológus, Tom Cruise